

Exloërkijl, pareltje in de Monden

FOTO: HET DRENTSE LANDSCHAP

Het Drentse Landschap

WANDELROUTE 4,5 KM

Achter Tweede Exloërmond ligt het zeventig hectare grote natuurgebied Exloërkijl van Het Drentse Landschap. Het bos werd in de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw aangeplant rond een zandwinningsplas tussen enkele oude turf wijken. In relatief korte tijd heeft Exloërkijl zich ontwikkeld tot een onverwacht fraai stukje natuur.

Startpunt

Parkeerplaats bij ingang terrein Exloërkijl aan de Exloërkijl Zuid, ter hoogte van huisnummer 81. (Vanuit Tweede Exloërmond ligt het terrein links van de weg)

[Routebeschrijving Google Maps.](#)

Lengte route 4,5 km

GPS startpunt

52 53 30, 06 55 44

Begaanbaarheid paden

Goed begaanbaar in alle seizoenen

Honden

Toegestaan mits aangelijnd

Afkortingen

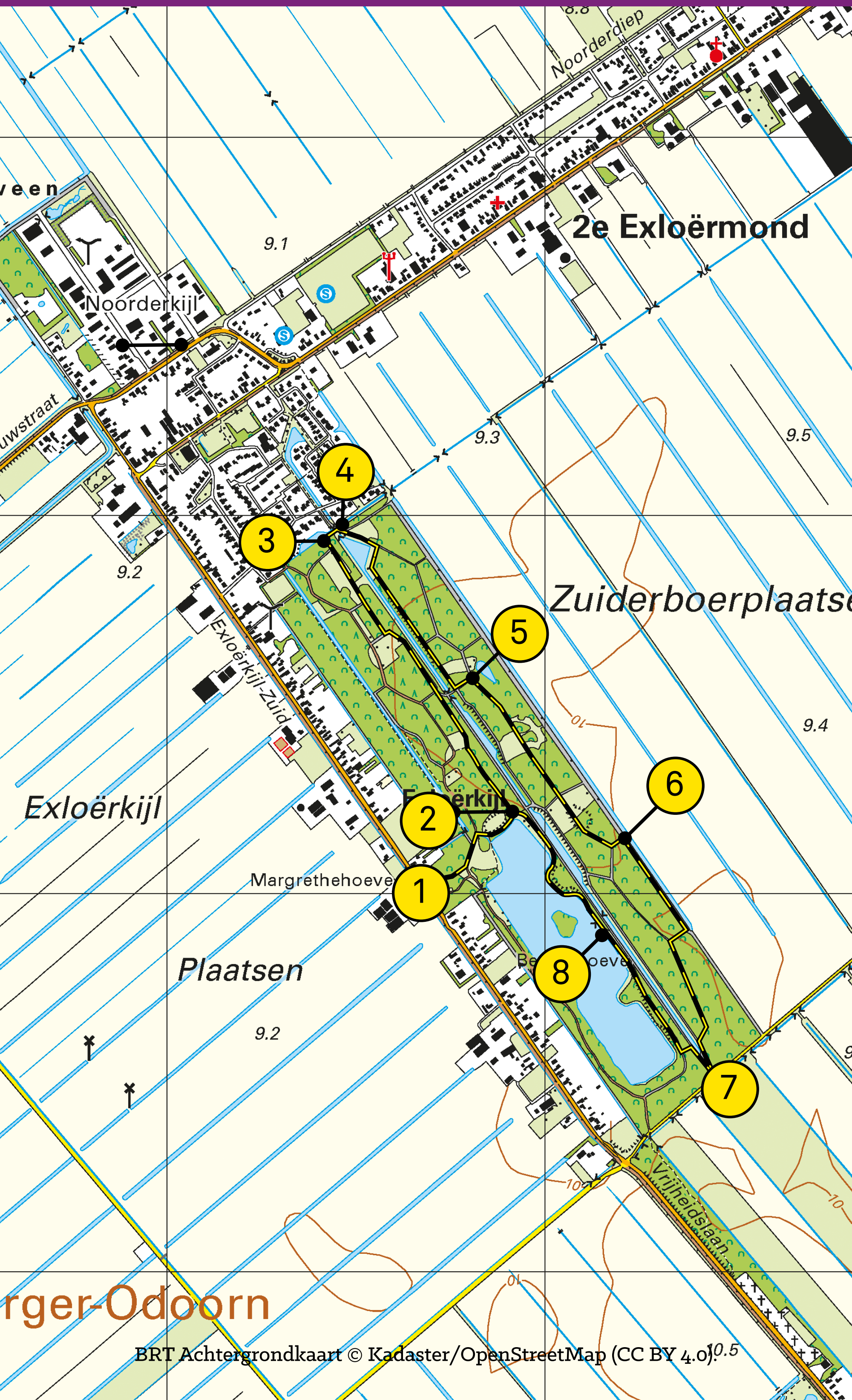
LA linksaf, RA rechtsaf, RD rechtdoor,
KP wandelknooppunt

Over deze route is een artikel verschenen in Kwartaalblad 118 van Het Drentse Landschap (juni 2023).

.....

- Deze pdf werkt het beste in Acrobat Reader of iBoeken.
- Printen: maak gebruik van de mogelijkheden van uw eigen printer. [Zie tips.](#)

🚶 Tweede Exloërmond, Exloërkijl

Inleiding

De ontginningsgeschiedenis van de Drentse Monden begon in de negentiende eeuw toen vanuit het Stadskanaal 'monden' het Drentse veen in gegraven werden. Vervolgens kregen deze kanalen tientallen dwarswijken. Bij het ontstaan van Tweede Exloërmond in 1853 werden de wijken vanuit het Zuiderdiep door de Zuiderboerplaatsen gegraven.

Onderweg tijdens deze route kom je langs drie oude turfswijken. In eerste instantie waren ze bedoeld om het veen te ontwateren en vervolgens dienden ze voor het transport van de turf. Het bosgebied is aangelegd op de laatste veenplaatsen vanuit het Stadskanaal gerekend.

Feitelijk slaat de naam Exloërkijl niet op deze veenplaatsen maar op het gebied aan de

overkant van de doorgaande weg, de straat die de naam Exloërkijl draagt. Daar lag het laatste, spits toelopende stuk veen tussen de Zuiderboerplaatsen en het Achterste diep. Het woord 'kijl' of 'kiel' staat voor zo'n spits toelopend stuk land.

1 Zandwinningsplas

kaart

- **Loop vanaf de parkeerplaats naar het asfaltpaadje en ga daar LA.**
- **Neem voorbij grasveld paadje RA.**
- **Je loopt langs een met heide begroeid heuveltje en langs de grote plas.**

De laatste veenplaatsen van Exloërmond leverden weinig turf op. Hier lag onder het veen een relatief hoge zandrug, die hier feitelijk de oostelijke grens van het Hunzedal vormde. In de jaren zestig werd dit zand gebruikt om de kanalen door Eerste en Tweede Exloërmond te dempen. Al snel kreeg de zandwinning de naam Visplas.

In de jaren zeventig en tachtig legde Staatsbosbeheer in het kader van de landinrichting tussen de wijken rond de plas een 'landschapselement' aan. Dat juist hier ruimte voor natuur werd vrijgemaakt, had ongetwijfeld te maken met het feit dat de landbouw niet erg geïnteresseerd was in de 'slechte grond' op de dekzandrug. In 2004 ruilden Staatsbosbeheer en Het Drentse Landschap een aantal

natuurgebieden om ze efficiënter te kunnen beheren en sindsdien is Het Drentse Landschap verantwoordelijk voor het beheer van Exloërkijl.

Wekelijks is een enthousiast groepje vrijwilligers in het terrein aan het werk. Een essentieel onderdeel daarvan is het vrijhouden van de grasveldjes en de zandverstuiving van opslag.

2 Vlinderparadijs

- **Neem op driesprong bospad LA.**
- **Bij grasveld paadje rechts aanhouden. Bij kruising bospaden pad RD aanhouden. (Rechts ligt een dam over de wijk.)**
- **Pad door het bos en over grasveldjes blijven volgen.**

De voedselarme dekzandrug Exloërkijl heeft zich ontwikkeld tot een parkachtig gebied met afwisselend bos, graslandjes en een kleine

zandverstuiving. Het is een toevluchtsoord voor de natuur gebleken midden in een groot landbouwgebied.

Vlinders en andere insecten die zich ooit prima thuis voelden op het ouderwetse boerenland, slaagden erin hier succesvol te overleven. Zo vind je op de schrale graslandjes bijzondere dagvlinders als het oranje zandoogje, het hooibeestje, de kleine en de bruine vuurvlinder, omdat hier de planten groeien die graag door rupsen worden gegeten, en de bloemen waar de vinders hun nectar kunnen halen. Door het gras jaarlijks aan het begin van de zomer te maaien en het maaisel af te voeren probeert Het Drentse Landschap de planten waar het vlinders het

KLEINE VUURVLINDER - FOTO: GEERT DE VRIES

van moeten hebben, extra kansen te geven. Uiteraard ontkomt ook Exloërkijl niet aan de gevolgen van de verstikkende stikstofdeken. Zo heeft een kritische soort als de argusvlinder

hier inmiddels het onderspit gedolven. Als het lukt om de stikstofdepositie onder controle te krijgen, krijgen de graslandvlinders de kans om vanuit Exloërkijl de omgeving weer in hun bezit te nemen.

3 Tweede Exloërmond

- Bij KP 50 (einde grasveld) pad RA richting KP 48.

Je loopt langs een nieuwbouwwijkje van Tweede Exloërmond waar bij het ontwerp gebruikgemaakt is van het water in de wijken. Na de volgende wijk kom je in het oostelijke gedeelte van het bosgebied Exloërkijl dat een aantal jaren later werd aangelegd dan het stuk waar je net gelopen hebt.

FOTO: HET DRENTSE LANDSCHAP

4 Ingrepen in het bos

- Bij KP 48 schuin RD (richting KP 41 en langs terreinbord) en doorlopen naar splitsing paden.
- Daar rechts aanhouden. Pad loopt langs de wijk.

FOTO: HET DRENTSE LANDSCHAP

Aanvankelijk was het bosgebied Exloërkijl een op de tekentafel ontworpen bos: hier een vak eiken, hier rijen berken, daar essen en daar fijnspar en lariks. In de loop van de tijd is het bos een stuk gevarieerder en natuurlijker geworden. Tussen de naaldbomen groeien nu eiken, berken en ander loofhout. Op de bosbodem zie je allerlei struiken en hier en daar is hulst gaan groeien.

Het Drentse Landschap is voorzichtig met ingrepen in het bos, maar soms kan het niet

anders. Zoals een paar jaar geleden toen de letterzetterkever dankzij de steeds drogere zomers flink wat fijnsparren bleek te hebben aangetast. Er zat niets anders op dan de bomen die ten dode opgeschreven waren, te kappen en af te voeren. Als je nu door het bos loopt, zie je al bijna niet meer dat toen flink wat bomen verdwenen zijn.

5 Zandverstuiving

- Op kruising (bij dam) bospad LA en einde pad RA. (Hier kun je even LA naar de kikkerpoel rechts van het pad.)
- Pad 600 m volgen. Je komt langs een zandverstuiving en door een beukenbosje.

Een bijzonder element van Exloërkijl is de kleine zandverstuiving waar de route langs komt. De open plekjes hier zijn ideaal voor wilde bijen, zoals de grijze zandbij. Al in het

vroege voorjaar halen ze stuifmeel op bij de bloeiende wilgenstruiken en leggen dat als voedsel voor hun larven in de holletjes diep in de grond. In april komen er uit al die gaatjes in de kale bodem duizenden jonge zandbijen tevoorschijn.

Op allerlei plekken aan de rand van de stukjes zandverstuiving kun je goed zien hoe mossen beginnen het kale zand vast te leggen. Grijp je niet in, dan kunnen zich hier planten en struiken vestigen en zal het stuifzand op den duur helemaal verdwijnen.

6 Windmolens

- Op splitsing links aanhouden.
- Bij bosrand pad RA en vervolgens bij KP 41 RA (richting KP 42). Op driesprong pad LA. Pad volgen langs de wijk naar verharde weg.

Aan de bosrand sta je voor een rij met negen enorme windmolens. Het vaste gedeelte van zo'n turbine is 145 meter hoog. Als een wiek recht omhoog staat, ligt het hoogste punt op zo'n 210 meter. De molens maken onderdeel uit van het Windpark De Drentse Monden en Oostermoer dat in totaal 45 van deze reuzen telt.

7 Watervogels

- **Neem pad over andere oever van de wijk.**
- **Na ca. 50 m klein paadje LA en bij volgend pad RA.**
- **Pad blijven volgen langs de plas en langs KP 42 (richting KP 50).**

De plas van Exloërkijl fungeert als overwinteringsplek van honderden watervogels en als broedgebied voor grote zilverreigers. Er zijn altijd veel wilde eenden, maar je ziet er ook

allerlei soorten ganzen. Een opvallende soort is de grote Canadese gans, die zich ongeveer dertig jaar geleden als broedvogel in Nederland wist te vestigen. Je herkent ze aan hun zwarte kop en lange zwarte hals met een witte band over de wangen. Hun '[roeptoeterende](#)' [geluid](#) kan niemand ontgaan.

Grote Canadese ganzen wisten dankzij hun grote aanpassingsvermogen in Nederland nieuwe leefruimte te vinden en maakten inmiddels een stormachtige ontwikkeling door. Zo succesvol dat niet iedereen daar zo langzamerhand even gelukkig mee is.

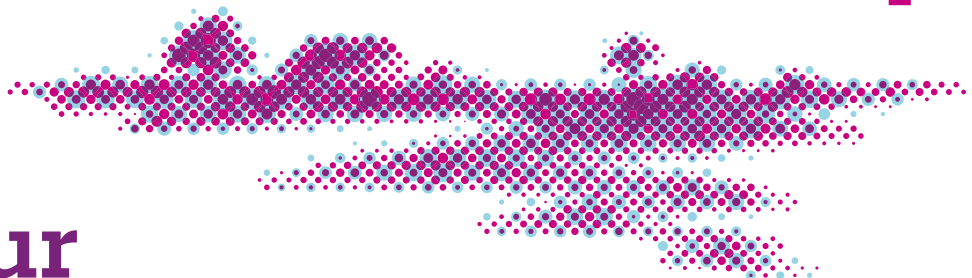
8 Over de oever terug

- Ter hoogte van het eiland paadje LA direct langs de oever nemen.
- Het pad met de bocht mee naar links volgen. Het pad brengt je langs de (zand)heuvel bij 2.
- Op fietspad LA en op y-splitsing RA terug naar startpunt.

STEUN ONS

Het Drentse Landschap

Logeren in de natuur

Het Drentse Landschap heeft prachtige vakantieaccommodaties beschikbaar voor liefhebbers van rust en ruimte. Een paar dagen er even helemaal tussenuit! Je verblijft midden in de natuur in een huis dat van alle gemakken voorzien is...

Je kunt de accommodaties van Het Drentse Landschap rechtstreeks boeken via www.buitenlevenvakanties.nl

Stichting Het Drentse Landschap
Bel tijdens kantooruren (0592) 313 552
www.drentslandschap.nl

Volg ons op:

Teksten: Bertus Boivin, Melle Buruma

Coördinatie: Hanna Schipper

Topografie: BRT Achtergrondkaart © Kadaster/
OpenStreetMap (CC BY 4.0).

Vormgeving: Smartmobiletour.nl